رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

مَنْ خَلَقَ الكَونَ؟ وَمَنْ خَلَقَنِي؟ وَلِمَاذَا؟ | بيمبا | Chibemba

Nani Wabumbile icalo?
Na ninani uwambumbile?
Na pamulandunshi?

Komiti ya Bafunde
iya Bwiteke bwa Milandu ya Dini
pa Masjid Al-Haram na pa Masjid An-Nabawi

مَنْ خَلَقَ الكَونَ؟ وَمَنْ خَلَقَنِي؟ وَلِمَاذَا؟

Nani Wabumbile icalo? Na ninani uwambumbile? Na pamulandunshi?

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ

بِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

Komiti ya Bafunde iya Bwiteke bwa Milandu ya Dini pa Masjid Al-Haram na pa Masjid An-Nabawi

بِسْمِ اللهِ الرَّحمَنِ الرَّحِيمِ

Nani Wabumbile icalo? Na ninani uwambumbile? Na pamulandunshi?

Bushe nani uwalengele isonde? Ni nani uwandengele ine? Na ninshi pantu?

Bushe ndi pa nshila iyalinga?

Ni nani walēngele umuulu ne calo na fyonse ifyabamo na ifilengwa ifikalamba ifyo umuntu taishiba?

Ni nani apangile ubu buteko ubwapwililika mu mulu ne pano isonde?

Nani uwalengele umuntu no kumupela ukumfwa, ukumona, na mano, no kumulenga ukuba na maka ya kukwata ishibilo no kwishiba ifishinka?

Nani uwapangile ubu bupanga ubwapwililika mu filundwa fya mubili wobe, no kukubumba mucikope cobe icisuma?

Lolesheni pa kubumbwa kwa fibumbwa ifyameo mu mishobo yafyo iyapusana-pusana, nani uwafibumfile mu mimonekele iishakwata impela?

Bushe ici cilengedwe icikulu kuti catekwa shani no kuba pa mulongo ukupitila mu mafunde ya ciko ayacitekwa mu kulungama ukwa tondolo pa kupita kwa myaka?

Nani uwabikile imitekele iitêka ichi calo (ubumi ne mfwa, ukufyalana kwa filengwa fya mweo,

ubushiku nakasuba, ukwaluka kwa nshita sha mwaka, na fimbipo)?

Bushe iyi isonde yailengele iyine? Nelyo yalifumine mu cabula? Nelyo yalibeele'pofye mwishuko? Allah Uwa cindamikwa atile:

﴿أَمْ خُلِقُواْ مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ ٱلْخَٰلِقُونَ ۝٣٥ أَمْ خَلَقُواْ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَۚ بَل لَّا يُوقِنُونَ ۝٣٦﴾

Bushe baalilengelwe ukwabula uwabalengele, nangula bena e balengi? (35)

Nangula abālengele amaluulu na icalo? Iyo, tabakwata inshininkisho. (36) [At-Tur: 35-36].

Kanshi nga tatwailengele fwe bene kabili nga twafumine mu tacingacitika nelyo apashili, eico icine icishili na mukutwishika ni ci: ukuti ici cilengwa conse cifwile ukuba no Umulengi Mukalamba, Wa maka yonse, pantu tacingacitika ukuti ici cilengwa cailenge ceka! Nelyo cafumine apa shili! Nelyo caishile apashili.

Mulandu nshi umuntu acetekela mu kubako kwa fintu ifyo tamona? Nge fi: (ukwishiba, amano, umweo, imibelo ya mutima, no kutemwa). Bushe te pa mulandu wa kuti amona ifishibilo fya fiko? Kanshi ni nishi umuntu engakaanina ukubako kwa ka Kalenga we ci calo cikulu, elo alemona ifishibilo fya fibumbwa fyakwe, na ukupanga kwakwe, no luse lwakwe?

Takuli uuli na mano uwingasumina nga

bamweba ukuti: iyi ng'anda yaishile fye ukwabula uwakuipanga! Nelyo ukumweba ukuti: ubuyo e bwaipangile iyi ng'anda! Nomba cinshi abantu bamo basuminina abalesosa ukuti: ici cilengwa icikulu caishile fye ukwabula uwa kubumba? Kuti uuli na mano asuminisha shani nga bamweba ukuti: ubu bulinganisho bwapwililika ubwa ici cilengwa bwaishile fye mumankumyana?

Fyonse ifi fituleta ku cisosa cimo, ca kuti ifi filonganino fyonse fili na Shikulu Mukalamba, Uwa maka yonse, Kabumba wa fiko, na kabili ni Weka fye ufwile ukupepwa, na fyonse ifipepwa ukushili Wene, ukupepa kwa fiko takwalungama, kabili tafifwile ukupepwa nakalya.

Shikulu Kapanga Umukalamba

Kwaba Shikulu Kabumba umo fye, e Umwine, Kateka, Kapeela, uupeela ubumi na ukufwisha. E wabumbile icalo no kuciteeka, no kucicita ukuti cibe iciyene ku fibumbwa fyakwe. E wabumbile na meulu pamo ne fibumbwa fikalamba ifili muli yene, kabili apanga akasuba, na umwenshi, na ubushiku na akasuba, iyi imiteekele iyapwililika iyilanga ubukata bwakwe.

Ni Wene uwa tuteekela umwela uo ukwabula wene teti tube no mweo, Ni Wene uutuletela imfula pali ifwe no kututeekela amabimbi ne mimana, Ni Wene uwaleetuliisha no kutucingilila lintu twali utwana utushili tufyalwe mu nda sha kwa bamayo,

ukwabula fwe bene ukukwata amaka, kabili ni Wene uulenga umulopa ukupita mu mitipa yesu ukufuma pa kufyalwa kwesu ukufika na ku kufwa kwesu.

Uyu Shikulu Kabumba Uupeela ni Allah Uwamalumbo kabili Uwasumbulwa.

Allah Uwasumbulwa atile:

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۖ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٥٤﴾﴾

{Cine cine Shikulu wenu ni Allah, Uyo uwabumbile amauulu ne sonde mu nshiku mutanda, elyo aiteeka pa Cipuna ca Bufumu. Afimba ubushiku pa kasuba, ubulebukonka bwangu; na kasuba no mwenshi ne ntanda fyonse fyanakila ifunde Lyakwe. Ukwabula no kutwishika, ukubumba ne funde Fyakwe Fye. Alilumbwa Allah, Shikulu wa fibumbwa fyonse.} [Al-A'râf 54].

Allah e Shikulu Kabumba wa fyonse ifili mu chalo na mu mulu, ifyo tumona ne fyo tushimona, kabili fyonse fimbi ukucilapo pali Wene fibumbwa fyakwe. Wene Eka fye e Ufwile ukupepwa, kabili takufwile ukubapo nangu umo umbi uupepwa pamo na Wene. Takwata wa kuampana nankwe mu bufumu bwakwe, nelyo mu kubumba kwakwe, nelyo mu kuteka kwakwe, nelyo mu kupepwa

kwakwe.

Nga cakuti twatontonkenye ukuti kuli balesa bambi pamo na Shikulu, Uwa bukata bukalamba, ifintu fyonse ifyalengwa nga fyalionaike; pantu tacalinga ukuti balesa babili batungulule imilimo ya calo pa nshita imo ine. Allah, Uwapulamo, atile:

﴿لَوۡ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَا...﴾

{Nga muli fyonse fibili mwali balesa bambi ukufumyak Allah, icine nga fyalyonaike...}.

[Al ambiya:22].

Imibele ya kwa Shikulu Kalenga.

Shikulu, Uwalumbanishiwa, alikwata Amashina Ayasuma yalya ayabula umupendo, kabili alikwata imibele iyapulamo iingi kabili iikulu iilangilila ukupwililika kwakwe. Mwi bumba lya mashina Yakwe mwaba: Kabumba, na 'Allah', kabili ukupilibula kwakwe ni: Lesa Uwalinga ukupepwa Eka fye, uushakwata uwa kumulinganya nakwe. Na Uwa Mweo, na Uwikalisha fyonse, na Uwa Nkumbu nganshi, na Kapeela, na Uwa Buluse. Allah Uwatukuka atile mu Korani iyacindama:

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ ٢٥٥﴾

{Allah, tapali uwa kupepa kano Eka. Uwa Mweo wa muyayaya, Umwiminishi wa fyonse. Tamusenda ubucendamina nangu utulo. Ewa kwata fyonse ifili mu myulu na fyonse ifili pe calo. Nani uyo kuti alombelako kuli Wene kano alimusuuminisha? Alishiba ifili pa menso yabo na fili ku numa yabo. Na teti beshibe nangu cimo mu mano yakwe kano fye ifyo afwaya. Icipuna cakwe ica bufumu ca litambalika imyulu ne calo. Na tafimunasha ukufisunga fyonse fibili. Na E o Uwa pa muulu sana, Umukalamba}. [Sura Al-Baqarah:255].

Allah Uwatukuka atile:

﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝٤﴾

{Sosa: Ena ni Allah, Umo fye.1
Allah, Uwamuyaya 2
Tāfyala, kabíli tafyelwe 3
Kabili takwaba uwamulinganya nankwe 4}.
[Al-Ikhlas 1-4].

Shikulu Uupepwa aliba ne mibele iyapwililika.

Mu mibele Yakwe, E O Lesa wa cine Upepwa, e lyo fyonse fimbi ifishili ni filengwa, ifyakwata imilimo, ifyakambwa, kabili ifiteekwa na maka Yakwe.

Mu mibele Yakwe yimbi mwaba ukuti ni Mweo

wa muyayaya kabili ni Uwikalilila pa fyonse. Eico conse icaba no mweo mu bwikashi, ni Allah e wacipeele umweo kabili e wacilengele ukufuma ku pashili. Kabili ni Wene ucisakamana pa mweo waiko, na pa fyakulya fyaiko, na pa kumukwanisha fyonse. Eico Shikulu wa mweo, tafwa, kabili te kuti onaike nakalya. Uwikalilila, tasendama; iyo, takwatwa no kusumpula nangu ni tulo.

Mu mibele Yakwe ni Uwaishiba fyonse, uo takuli icimufisama mu isonde nangu mu mulu.

Cimo mu mibele Yakwe ni cakuti niwe Uuomfwa fyonse, Uumona fyonse. Alomfwa fyonse, kabili amona ne filengwa fyonse. Aishiba ifyo imitima isebenta ne fyo ififuba fifisa, kabili takuli na cimo icifisama kuli Wene, Uwatukuka, pano isonde na ku muulu.

Mu mibeele Yakwe ni ukuti ni Mwine maka yonse, uo takwaba icingamucilila kabili takwaba uwingakaanya ukufwaya kwakwe, acita ico afwaya kabili akaanya ico afwaya, alatantika pantashi kabili alaceleka, kabili ni Mwine amano ayatuntulu.

Mu mibele Yakwe muli nokuba ati Eena ni Kabumba, Kapeela, Kateka, uwabumbile ifibumbwa no kufiteka; ne fibumbwa fili mu minwe Yakwe na mwisamba lya maka Yakwe.

Cimo ca mu mibele Yakwe ca kuti Eena e wasuka uuli mu bwafya, na ukwafwa uuculile, kabili e utulusha amacushi. Na cilya conse icibumbwa nga

cawa mu macushi nangu mu kubupiina, cilabwelela Kuli Eena mu kukabilwa.

Ukupepa tekufwile ukuba kuli umbi kanofye kuli Allah Uwa pa Muulu eka. Pantu Ena e Uwapwililika, Uwalinga ukupepwa Eka ukufumishako fimbi fyonse. Kabili conse icipepwa icishili Ena, cipepwa mu bufi, kabili calubana, e lyo cali no kufwa no konaika.

Lesa, Uwalumbanya, alitupeela amano ayomfwikisha fimo pa bukulu bwakwe, kabili alibyele muli ifwe imibele ya cifyalilwa iitemwa ubusuma no kupata ububi, kabili ilaba no mutende nga yafulukila kuli Lesa, Shikulu wa cifyalilwa conse. Ino imibele ya cifyalilwa ilangilila ukupwililika kwakwe nokuti te kuti alondololwe no kucepelwa, Uwalumbanya ni Eena.

Tacilingile ku muntu wa mano ukupepa umbi kano Uwapwililika, kanshi kuti apepa shani icibumbwa icishapwililika nga wene nelyo icicepesha ukumucila!

Uupepwa teti abe umuntu nelyo icilubi nelyo icimuti nelyo inama!

Shikulu ali pamulu wa mayulu yakwe, aiteka pa Arshi yakwe, uwapatukana ku fibumbwa fyakwe, mu Bwine Bwakwe tamuli cintu nangu cimo icafuma mu fibumbwa fyakwe, na mu fibumbwa fyakwe tamuli cintu nangu cimo icafuma mu Bwine Bwakwe, taipambula nelyo ukwisangula umubili

mu cintu nangu cimo mu fibumbwa fyakwe.

Shikulu takwaba icili conse icapala kuli Wene, kabili e Uomfwa fyonse, Umona fyonse. Kabili takwaba uulingene nankwe, na kabili ni Mukankaala, takabila icili conse ku fibumbwa fyakwe. Talaala kabili talya ifyakulya. Ni Mukulu, te kuti akwate umukashi nangu umwana; eico Kafunda alikwata imibele ya bukata, kabili te kuti nangu panono alondololwe no bukafwaya nangu bukacepa.

Allah Uwapwililika Atile:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُواْ لَهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخْلُقُواْ ذُبَابًا وَلَوِ ٱجْتَمَعُواْ لَهُۥ ۖ وَإِن يَسْلُبْهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ ۝٧٣ مَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ۝٧٤﴾

{Mwe bantu! Icilangililo nacipeelwa, eico kutikeni kuli cene: Cine cine, abo mupepa ukushili Allah tabakabumbe nangu lunshi, nangu ca kuti balongana bonse pamo pa mulandu wa iko. Kabili nga lunshi lwabapoka akantu, te kuti bakabweshe kuli lene. Ukubulwa amaka uulelomba pamo no ulelombwa. 73

{Tabasumbwile Allah ifyo alingile ukusumbulwa. Cine cine, Allah e Wa maka, Uwa bucindami}. 74 [Al-Hajj: 73-74].

Mulandu nshi uyu Kabumba Mukalamba atubumbile? Kabili finshi afwaya kuli ifwe?

Bushe cilingile mu mano ukuti Allah alilengele ifibumbwa fyonse ifi ukwabula umulandu? Bushe afilengele fye mu kwangala, na lintu Ena e Uwa Mano Yonse, Uwaishiba Fyonse?

Bushe kuti caingila mu mano ukuti Uyo uwatulengele mu kulungika no kupwililika kwa musango uyu, kabili no kutuletelela ifyaba mu myulu na pano isonde, kuti atulenga fye ukwabula umulandu nelyo ukutushila ukwabula amasuko ku mepusho yacindamisha ayatucusha, ayali nga aya: Mulandu nshi tuli pano? Finshi fikonkapo pa numa ya mfwa? Kabili mulandu nshi twalengelwe?

Bushe calola mu mano ukuti takwabe ubukali ku lufyengo ne cilambu ku mulungami?

Allah Uwapwililika asosele ati:

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَٰكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ١١٥﴾

{Kanshi mwatontonkenye ukuti twalibapangile fye mu buwelewele, na ukuti kuli ifwe tamwakabwekeshiwe?}. [Al mu'minuna: 115].

Lelo Allah alitumine Abatumwa ukuti twishibe umulandu wa bwikashi bwesu, alitutungulula ifya kumupepa no kupalama kuli Wene, na cinshi afwaya ukufuma kuli ifwe! Na ifyo twingapokelela ukutemwa kwakwe, kabili alitweba na inshila yesu panuma ya mfwa?

Na Allah alitumine Intume pa kuti shitwebe ukuti Eka fye uwalinga ukupepwa, na pa kuti twishibe ifyo twingamupepa, na pa kuti shitwebe ifunde yakwe ne fyo akaanya, nokutusambilisha imisango iisuma, iyo nga twaikonka, ubumi bwesu bwakuba ubusuma ubwaisulamo ifisuma na mapaalo.

Kabili Allah alitumine Abatumwa abengi, pamo nga: (Noa, Abrahamu, Mose, na Yesu), kabili abakoseleshe ne fishibilo ne fipesha amano ukusuminisha ubwafishinka bwabo nokuti baali batumwa abafumine kuli Wene, Uwalumbanishiwa. Na uwa kulekelesha muli bene ali ni Muhammadi, imbila na mateeko ya kwa Allah fibe pali wene.

Abatumwa balitwebele apabuta apapelele ukuti ubu bumi buno mamesho, nokuti ubumi bwa cine cine bukaba panuma ya mfwa.

Kabili ukuti kwaba Paradaise ku basumine abapepa Allah eka fye, uushakwata uwa kulinganya nankwe, na basumina mu Ntumwa shonse. Kabili kwaba no Mulilo uwo Allah apekanisha ku bakaani, abo abapepele balesa bambi pamo na Allah nelyo abaakaana Intumwa iili yonse mu Ntumwa sha kwa Allah.

Allah Uwa pamuulu atile:

﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٣٥ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ أُوْلَٰٓئِكَ

أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٣٦﴾

{Mwe bana ba Adamu, cilya intumi ukufuma muli imwe shikamwishila no kumilondolwela amashiwi yandi, elyo onse akatiina (Lesa) no kulungama, pali bena takwakabe umwenso, kabili tabakabe no bulanda}. 35

{Kabili abo abakeene ifishibilo fyesu no kuitakisha pali fyene, abo bene e bēne ba ku mulilo; bēne bakēkalililamo umuyayaya}.36

[Al-A'râf: 35-36].

Allah Uwapamulu atile:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعۡبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ وَٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ٢١ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ فِرَٰشٗا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءٗ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ فَلَا تَجۡعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٢٢ وَإِن كُنتُمۡ فِي رَيۡبٖ مِّمَّا نَزَّلۡنَا عَلَىٰ عَبۡدِنَا فَأۡتُواْ بِسُورَةٖ مِّن مِّثۡلِهِۦ وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ٢٣ فَإِن لَّمۡ تَفۡعَلُواْ وَلَن تَفۡعَلُواْ فَٱتَّقُواْ ٱلنَّارَ ٱلَّتِي وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُۖ أُعِدَّتۡ لِلۡكَٰفِرِينَ ٢٤ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ كُلَّمَا رُزِقُواْ مِنۡهَا مِن ثَمَرَةٖ رِّزۡقٗا قَالُواْ هَٰذَا ٱلَّذِي رُزِقۡنَا مِن قَبۡلُۖ وَأُتُواْ بِهِۦ مُتَشَٰبِهٗاۖ وَلَهُمۡ فِيهَآ أَزۡوَٰجٞ مُّطَهَّرَةٞۖ وَهُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٢٥﴾

{Mwe bantu! Pepeeni Shikulu wenu uwamilengele imwe na balya abamutangilile, pa kuti mube abatiina}. 21

{Uyo uwamulengele isonde ukuba umuseshi, ne lulu ukuba icupopo, no kuponya amenshi ukufuma

kwi lulu, elyo afumishepo ifisabo ukuba umunani wenu. Eico mwilabikila Allah ifilingana Nankwe, na imwe namwishiba. 22

Kabili nga muli mu kutwishika pali ifyo twaishile pa musha wesu, peni leteni Surah imo iyakupalako, kabili iteni bakafwilisha benu abashili ni Allah, nga ca kuti muli ba cishinka}. 23

Nga mwafilwa ukucita, kabili tamwakalicite nakalya, ninshi tineni Umulilo ulya uo inkuni sha uko e bantu na mabwe; wapekanyilwe ku bakaafiri.24

Kabili peela imbila isuma kuli balya abacetekele no kubomba imilimo isuma, ukuti baliba na mabala ayo imimana ikula panshi ya yako. Inshita iili yonse ilyo bakapeelwa icisabo ukufuma mulya ngo bupe, bakatila: 'Ici eco twapeelwe na kale.' Kabili bakaletelelwa ifyapala. Na mulya mwine bakakwata abanabo abasangululwa, kabili e mo bakaba aba muyayaya. 25 [Al baqarah: 21-25].

Mulandu nshi ukufula kwa Batumwa?

Allah alitumine intumwa shakwe ku nko shonse, kanshi takwaba uluko ulo tatumineko intumwa, pa kuti ibete ku kupepa Shikulu wabo, no kubasambilisha amalango yakwe ne fyo abaleseshe. Kabili umulandu ukalamba uwa bwite bwabo bonse wali ni: ukupepa Allah eka fye, Uwa maka yonse kabili Uwa bukata. Awe lyonse uluko nga lwatampa ukusha nelyo ukonaula ifyo intumwa yabo yaleleta,

maka maka ilango lya kushimika ubumo bwakwa Allah, Allah alipeela umulimo ku mtumwa wakulekelesha pa kuti ilungike inshila, no kubwesha abantu ku mibele isuma iya cifyalilwa ukupitila mu kushimika ubumo bwakwa Allah no kumunfyila.

Mpaka Lesa aisalile Intumwa shonse muli Muhammad, amatembo ne mitende ya kwa Lesa fibe pali wene, uwaishile na dini lyapwililika ne Sharia ya muyayaya ku bantunse bonse ukufika ku Bushiku bwa Kiyama, iyapwishishe kabili iyafumyapo amasharia ayapitilepo, kabili Shikulu, Uwa bukata kabili Uwatukuka, alishimikisha ukuti iyi dini lyakwe likalilila no kuba lya muyayaya ukufika ku Bushiku bwa Kiyama.

Umuntu taaba Musumilo mpaka asumine mu N tume shonse.

Allah e o watumine Intume, kabili aebele ifibumbwa fyakwe fyonse ukushinakila. Uyo onse uukaana ubutumwa bwa ntume imo pali shiko, ninshi naakaana shonse. Eico, tapali ulubembu ulukalamba ukucila umuntu ukukaana isokolola lya kwa Allah. Kanshi, pakwingila mu Jannah, cilekabilwa ukucetekela muli shonse Intume.

Eico, wajib kuli umuntu onse mu nshita ino ukucetekela muli Allah na muli baNtumwa ba kwa Allah bonse, no kucetekela mu Bushiku bwa Kulekelesha. Na ici tacicitika iyo, kano fye ukupitila

mu kucetekela no kukonka uwakulekelesha kabili kasuli wabo, Muhammad (Allah amupaale no kumupa umutende), uwatungililwe ne cipesha amano ca muyayaya, ico ni Qur'an iya bucindami, iyo Allah alaiile ukusunga ukufikila akapyana isonde na bonse abali pali lyo.

Allah alilumbula mu Qur'an iyamushilo ukuti onse uukaana ukucetekela intume iili yonse pali ntume shakwe, uyo muntu ni kafiri kuli Allah, kabili uubeepesha ubusokololo bwakwe. Alandile Allah Uwa pa muulu ati:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكۡفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيۡنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَيَقُولُونَ نُؤۡمِنُ بِبَعۡضٖ وَنَكۡفُرُ بِبَعۡضٖ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيۡنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ١٥٠ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ حَقّٗاۚ وَأَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٗا مُّهِينٗا١٥١﴾

{Cine cine, abo abakaana Allah na Batumwa Bakwe, na abo abafwaya ukupatulanya pali Allah na Batumwa Bakwe, na abo abalanda abati: 'Tusumina muli bamo, na bamo tulabakaana,' abo abafwaya ukwikata inshila pakati ka ifyo. 150

Abo e bakaani abacine cine; na twapekanishisha abakaani icilango ca museebanya}151

[An-Nisaa: 150-151].

E ico ifwe Abasilaamu tulasumina muli Allah na mu bushiku bwa kulekelesha -uko Allah atweeba- kabili tulasumina mu Batumwa bonse na mu fitabo fyakale, Allah Ta'aala atile:

﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٢٨٥﴾

{Intume yalisumina muli filya fyishibulwilwe kuli yene ukufuma kuli Shikulu wakwe, na Basumine pamo. Bonse balisumina muli Allah, na bamalaika bakwe, ne fitabo fyakwe, ne Ntume shakwe. Batila, tatupaatulula pali nelyo umo wa batume bakwe. Kabili batila: Twaumfwa kabili twakonka. Tubeleleko ubwelelo, mwe Shikulu wesu, kabili kuli Imwe eko tukabwela}.

[Al-Baqarah 285].

Qur'an iyacindama ni nshi?

Al-Qur’an iyacindama cebo ca kwa Lesa Uwasumbuka no buumbu bwakwe, ico aikishe pa Mutumwa wakwe uwa kulekelesha Muhammad, kabili e cisungusho icikalamba pali fyonse icishininkisha ubucine bwa bukasesema bwakwe, (amapalo no mutende wa kwa Lesa fibe pali wene), na Al-Qur'an Iitukushe e bucine mu fipingo fyakwe, kabili namufishinka mu mbila shakwe.

Kabili Allah alibasomenye abakaani ukuti balete nangu ni Surah fye imo iyapala kuli iyo, nomba balifililwe ukucita ifi; pa mulandu wa bukulu bwa fyakulumbula ifyabamo elyo no ukufula kwa fyonse ifyakubumba umuntu mu buumi bwa pano calo na

mu Aakhirah, kabili isanshapo ne fishinka fyonse ifya cisumino ififwile ukusuminwamo,

Kabili, muli ifi mwaliba amafunde na malesa ayo umuntu alingile ukweendelamo mu mibele yakwe kuli Shikulu wakwe, kuli ena mwine, na ku fibumbwa fimbi fyonse; na fyonse ifi fyalembelwe mu mashiwi ya mano ayasontoka bwino kabili ayalungama.

Kabili cisanshamo ubushininkisho bwingi ubwa mano ne fishinka fya masambililo ifishininkisha ukuti Icitabo ici te kuti cibe icapangiilwe na bantu, lelo ni Cebo ca kwa Mwine wa bantu, Uwalumbanishiwa kabili Uwaishibisha.

Ubusilamu ni cinshi?

Ubusilamu ni ukuipeela kuli Allah Uwaishibikwa ukupitila mu kumusumina mu bumo Bwakwe, no kuipeela kuli Wene mu kumfwila, no kukonka amateka Yakwe mu kutemwa no kusumina, no kukaana fyonse ifipepwa ukucila fye Allah.

Na Allah alitumine Intumi no butumwa bumo bwine: Ukwita mukupepa Allah Eka wena, uushakwata wa ubupalanyo, no kukaana fyonse ifipepwa ukucila pali Allah.

Kabili UbuSilamu e dini lya Bakasesema bonse, ubwiite bwabo bwali bumo lelo amafunde yabo yalipusene. AbaSilamu ba muno nshiku ebo beka abaikatisha ku dini lya cine iyo Bakasesema bonse baletele. Ubutumwa bwa buSilamu muli ino nshita

e bwacine, kabili e butumwa bwa kulekelesha ukufuma kuli Kabumba ku luko lwa bantunse.

Shikulu uwatumine Ibrahim, na Musa, na Isa, umutende ube pali bena, e wine uwatumine Katumwa wa kulekelesha Muhammad, ukutasha kwa ka Allah no mutende fibe pali ena, kabili ifunde lya ciSilamu yalishile pakufumyapo amafunde ayatangilileko.

Cine cine, ifipempelo fyonse ifyo abantu bakonka muno nshiku - ukucilapo Ubusilamu - fipempelo fya bupilibili bwa buntunse, nelyo ifipempelo fyali ifyafuma kuli Lesa lelo amaboko ya bantu yalisukile yafyonaula, na po fyaba fye cisankanyao ca fisumino fya buwelewele, ne nshimi isha kupyanikana, e lyo na malangulushi ya buntunse fye.

Nomba idini ya ba Muslimu, nidini imo iyabalangikwa iishicinja. Kabili imipepele yabo iyo bapepelamo Allah yaba yamo. Bonse balapepa ama Swala ayasano, balatwaala Zaka pa fyuma fyabo, kabili balamanga umweshi wa Ramadhan. Tontonkanyeni na pa funde lyabo ilikulu, nalyo ni Qur'an iitukushiwa, pantu ni ibuuku limo mu fyalo fyonse. Allah Ta'ala atile:

﴿...ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ فَمَنِ ٱضۡطُرَّ فِي مَخۡمَصَةٍ غَيۡرَ مُتَجَانِفٖ لِّإِثۡمٖ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾

{...Lelo namupwililishisha idini lyenu,

naisushisha na pali imwe icisungusho candi, kabili namusalila imwe Ubusilamu ukuba idini. Elyo uuli onse uukapatikishiwa mu nsala iikali, ukwabula umutima wa kubembuka, ninshi cine cine Allah We Bwelelo, Wa Nkumbu}. [Surah Al-Ma'idah:3].

Na Allah Uwa pa muulu atiile muli Qur'an ati:

﴿قُلۡ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ عَلَيۡنَا وَمَآ أُنزِلَ عَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ وَٱلۡأَسۡبَاطِ وَمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمۡ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّنۡهُمۡ وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ ٨٤ وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥﴾

{Sosa ati: ‘Twasumina muli Allah na mu fyaishililwe kuli ifwe, na mu fyaishililwe kuli Ibrahimu na Ismaili na Isaka na Yakobo na ku Mikowa, na filya fyapeelwe kuli Musa na Isa na Bakasesema ukufuma kuli Shikulu wabo. Tatupatulanya nelyo umo pali bena, na ifwe kuli Wene tuli basilamu.’ 84

Na onse uukafwaya umweo umbi uushili Busilamu, taakapokelelwe kuli wene, kabili wene mu bwikalo bwa ku ntanshi akaba mu baluluba}.85

[Al-Imran: 84-85].

UbuSilamu nipusukilo ilipwililike ilya mikalile, ilomfwana ne mibele ya buntunse iya kubumbwa nayo pamo na mano, kabili ilapokelelwa ne myeo iyalungama. E Kabumba Mukalamba uwalipele ifunde ili ku fibumbwa fyakwe, kabili nipusukilo lya

cisuma ne nsansa ku bantu bonse, pano calo na mu bumi bwa muyayaya. Talipusanya mutundu pa mutundu umbi, nangu ibala pa ibala limbi, na bantu bonse mulinshimo balilingana. Tamuli nelyo umo uucila umunankwe mu buSilamu, kano fye ukulingana ne milimo yakwe iyalungama.

Allah UwaTutuka atile:

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾﴾

{Onse uwabomba imilimo iisuma, umwaume nelyo umwanakashi, kabili ali uwasumina, kanshi tukamwikalika ubumi ubusuma; na kabili tukabalambula icilambu cabo no kubalambula ukulingana ne milimo yabo iyawamisha iyo balebomba}. [Al Nahl:97].

UBusilamu e nshila ya nsansa.

Ubusilamu e idini lya bakasesema bonse, kabili e idini lya kwa Allah ku bantu bonse, te idini lya Bena Arabu beka iyo.

Ubusilamu e nshila ya nsansa isha cinecine pano isonde, no busuma bwa muyayaya mu bwikashi bwa kuntanshi.

Ubusilamu edini lyeka ilikwanisha ifikabilwa fya mweo no mubili, kabili eipwisha amafya yonse aya buntunse, Allah Uwatukuka alisosele ati:

﴿قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًۢا ۖ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى فَمَنِ

ٱتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشۡقَىٰ ١٢٣ وَمَنۡ أَعۡرَضَ عَن ذِكۡرِي فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةٗ ضَنكٗا وَنَحۡشُرُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ أَعۡمَىٰ ١٢٤﴾

(Allah) Atile: "Ikilenimo mwe bonse, bambi benu balwani ku bambi. Elyo pakamishila kuli imwe ubutungulushi ukufuma kuli Ine, onse uukakonka ubutungulushi bwandi, takalube nelyo ukucula." 123

Na onse uukatuka ku Cibukisho candi, e ico cine cine akaba ne mikalile iyabulanda, kabili tukamubuusha pa Bushiku bwa Kiyama ali mpofu}.124 [Taha: 123-124].

Busuma nshi Umusilamu anonkelamo pano calo na kuli Akhira?

Mu Busilamu mwaliba ifisuma ifikalamba, pali ifi paba:

- Ukupusuka no bucindami muno calo kuli mu kuba kwa muntu umusha kuli Allah; nga te ifyo, e lyo aba umusha ku lunkumbwa, na kuli Shaitani, na ku nkumbu.

- Ukupusuka mu Būmi bwa Kulekelesha mu kuti Allah amubelele uluse, ukutemwa Kwakwe kuuba pali wene, Allah akamwingishe mu Jannah no kupokelela ukutemwa Kwakwe ne nsansa sha muyayaya, e lyo no kuti umuntu akapusuke ku kucululuka kwa ku Mulilo.

- kabili uwasumina, pa bushiku bwa Kiyama akaba pamo na Batumwa, na Bacishinka, na Ba

Shuhadaa, e lyo na Balungami, na lyene ubu e bune ubwawama nga nshi! Kabili uyo uushasumiine akaba pamo na Ba Twaghut, na Babii, na Babembushi, e lyo na Babonaushi.

- Abo Allah akengisha mu janna, bakalaikala mu buseko ubwa muyayaya ukwabula imfwa nangu ubulwele nangu ubukalipwa nangu ubukote nangu ubulanda, kabinge akabafishilishisha fyonse ifyo bakalafwaya, na abo abakengila mu Jahannama bakaba mu kucushiwa kwa muyayaya ukushilekwa.

- Mu Paradaiso mwaba ifya busekelelo ifyo ilinso talyatala mona, nelyo ukutwi takulatala ukumfwapo, kabili tafyatala ingilapo mu mutima wa muntu nelyo umo. Kabili mu cishininkisho bwa ico ni cebo Cakwe, Uwa Cilamo:

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾﴾

{Uyo uucita imilimo iilungeme, umwaume nelyo umwanakashi, ilyo ali uwasumina, cine cine tukamwikalika ubumi ubusuma; kabili cine cine tukabalambula icilambu cabo ne cisuma pa fyonse ifyo balechita}. [An-Nahl: 97].

Na Lesa Uwatukuka atile:

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾﴾

{Kanshi tapali umweo nangu umo uwaishiba ifyo ba bafishila ifya kusekesha amenso, nge

cilambu pa fyo balecita}.17. [As-Sajdah:17].

Finshi alufya uushili Musilamu?

Umuntu akalufya amano ayakalamba no kwishiba, e kutila amano no kwishiba Allah, kabili akalufya isumino muli Allah iilepeela umuntu umutende no kutekanya muli cino calo na masansa ya muyayaya mu bumi bwakonkapo.

Umuntu akalufya icicetekelo no kukonka kwi buuku lyacindama pali yonse ilyo Lesa asokolwele ku bantu.

Akalufya ici cetekelo muli Bakasesema abacindama, na kabili akalufya ukuba nabo pamo mu Jannah pa Bushiku bwa Kiyama, e lyo akaba pamo na baShaitani, na imbifi, na ba Twaghuut mu mulilo wa Jahannama. Calibipa icifulo ca kwikalamo, na babupekala ababipa.

Allah (Lesa) Uwatukuka atile:

﴿قُلۡ إِنَّ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَأَهۡلِيهِمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ ١٥ لَهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ ظُلَلٞ مِّنَ ٱلنَّارِ وَمِن تَحۡتِهِمۡ ظُلَلٞۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِۦ عِبَادَهُۥۚ يَٰعِبَادِ فَٱتَّقُونِ١٦﴾

{Sosa: Mu cine, abalubile niibalya abalufishe imyeo yabo ne ndupwa shabo pa Bushiku bwa Kuntanshi. Mona! Uko e kuluba ukukalamba. 15

Pa mulu wabo pakaba ifisenge fya Mulilo, na mwisamba lyabo na mo mukaba ifisenge. Eifyo Allah atinishako abasha Bakwe. Mwe basha bandi,

kanshi muntiine}.16 [Az-Zumar: 15-16].

Onse uufwaya ubupusukilo mu bumi bwakonkapo, afwile ukuba Musilamu, uunakila Allah kabili uulekonka Intume Yakwe, isaalifya no mutende wa kwa Allah fibe pali wene.

Cimo mu fisumino ifyo bonse bakwete ba Kasesema na ba Tumwa, pali bena kube umutende, bonse basuminishanya ni cakuti takwaba nangu umo uukapusuka ku Bushiku bwa Kulekelesha kano fye abaMuslimu, abasumina muli Allah Umukulu, kabinge tabamusangilepo na umbi mu kumulambila, e lyo kabili abasumina muli bonse ba kasesema na ba Tumwa. E ico, bonse abakonka aba Tumwa, abo abasumina muli bena kabili aba bacetekela muli bena, bakengila mu jannah, e lyo kabili bakapusuka ku Mulilo.

Eico, abo abaliko mu nshita ya kwa Kasesema Musa, abamucetekele no kukonka ifisambilisho fyakwe, bali abaipeeleshi kuli Lesa, kabili bali aba cetekela abalungami. Lelo, panuma fye apo Lesa atumine Isa (yesu), cali ica cindamikwa ku bakonshi ba kwa Musa ukuti bamucetekele no kumukonka.

Elyo uyo onse uwasumina muli Isa (yesu) abo ni Basilaamu abalungami, na uyo uukaana ukusumina muli Isa no kulanda ati, “Ndeshala mu dini lya kwa

Moses ," uyo te wasumina; pantu nakaana ukusumina muli Kasesema uo Allah atumine.

Elyo panuma lintu Lesa atumine Umutumwa wakulekelesha, Muhammad (ukutemwa no mutende fya kwa Lesa fibe pali wene), cali ica cindamikwa pali bonse ukuti bamu cetekele. Pantu Shikulu uwatumine Moses na Yesu kabili ewatumine uwakwisalilako Abatumwa, Muhammad. Kanshi onse uukaana ubutumwa bwa kwa Muhammad (ukutemwa no mutende bwa kwa Lesa bube pali wene), no kulanda ati 'Nkashala mu kulakonka Moses nangu Yesu,' uyo te wasumina.

Tacikwene ukuti umuntu alande fye ati alacindika abaMuslimu, kabili tacikwene ku kupusuka kwakwe mu Aakhira ukupeela sadaqa no kwafwa abapiina. Lelo cilekabilwa ukuti abe uwasumina muli Allah na mu fitabo fyakwe na ku Ntume shakwe na ku Bushiku bwa Kulekelesha; pa kuti Allah apokelele ifyo ifikafuma kuli wene! Pantu takuli ulubembu ulukalamba ukucila Shiliki na Kufuri muli Allah, ukukaana Ubuumbulushi ubo Allah aasokolweele, nelyo ukukaana bunkalume bwa kwa Kasesema wakwe uwakulekelesha Muhammad ﷺ.

AbaYuda na baKristu na bambi abo abaumfwile pa kutumwa kwa ka Muhammad Intumi ya kwa Allah (umutende ne paalo fya kwa Allah fibe pali ena), elyo baakana ukumucetekela no kwingila mu

Bwina Isilaamu, bakaba mu mulilo wa Jahannam, umwacêkala umuyayaya. Ubu e bupingushi bwa kwa Allah, te bwa muntu nelyo umo. Allah Uwapulishamo atile:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ شَرُّ ٱلۡبَرِيَّةِ ٦﴾

{Cine cine, abo abakaana ukufuma mu Bantu be Buuku pamo na abo abapepa baLesa abengi, bakaba mu mulilo wa Jahannama, emo bakekalamo umuyayaya. Abo ebo babi saana pa fibumbwa fyonse}. [Al-Bayyinah:6]

Apo ubukombe bwa kulekelesha ukufuma kuli Allah bwaishile ku bantunse, cifwile pali cila muntu ukumfwa pa Cisilamu e lyo no kumfwa pa bukombe bwa kwa Kasesema wa kulekelesha Muhammad (Ukutemwa kwa kwa Lesa ne Muteende fibe pali wene), ukuti amucetekele, akonke amafunde yakwe, kabili amumfwile mu fyo akonkomesha ne fyo alesha. E ico, onse uumfwa pali ubu bukombe bwa kulekelesha no kubukaana, Allah takapokelele cintu nangu cimo ukufuma kuli wene, kabili akamukanda mu bulamu bwa Kuntanshi.

Na mu bushininkisho pali ifi, paba icebo Cakwe Uwatukuka:

﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥﴾

{Kabili onse uufwaya idini ilishili Busilamu,

talya kapokelelwa kuli wene, na wene mu Akhera akaba mu baaluba}. [Aali 'Imraan 85].

Na Allah Ta'ala atile:

﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقُولُوا۟ ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾﴾

{Sosa: “Mwe bantu ba Ibuuku, iseni ku cebo cilingene pali ifwe na imwe, icakuti tatufwile ukupepa umbi kano Allah Eka, kabili tatufwile no kumupatikanya na kantu nelyo kamo, nangu bamo muli ifwe ukusala abanabo nga tulesa mu cifulo ca kwa Allah. Nomba nga bafutatila, soseni amuti: ‘Chitileeni bunte ukuti ifwe tuli ba Muslimu}.

[Aal Imraan: 64].

Finshi ifikabilwa pa Musilamu?

Cili icakukabilwa kuli umusilamu ukucetekela mu Nshila sha Imani ishi mutanda:

Ukusumina muli Allah Uwa pa Tuntulu nokuti Ena e Kabumba, Kapeela, Kateka wa fyonse, kabili Mwine. Tapali nangu cimo icapala kuli Ena, kabili takwata umukashi nangu umwana. Nokuti Ena eka fye ewalinga ukupepwa, kabili takufwiile ukupepa umbi pamo na Ena. E lyo nokusumina ukuti ubupepwa bwa fyonse ifipepwa ukushili Ena ni ubupepwa bwa bufi.

Ukusumina muli Bamalaika no ukuti Bena ni

basha ba kwa Allah Uwalumbanishiwa; alibapangile ukufuma ku lubuuto, kabili abikile mu milimo yabo ukupelekela Ubusokololo kuli Bakasesema Bakwe.

Ukusumina muli ifitabo fyonse ifyo Allah aishishe kuli bakasesema bakwe (nge Taurat na Injili - ilyo fishilapatululwa-) na icitabo ca kulekelesha ni Qur'an iyasumbulwa.

Ukusumina muli Bakatumwa bonse pamo nga Noa, Abrahamu, Mose, Yesu, na uwalenga kulekelesha pali abo ni Muhammadi; bonse bali ni bantu abo Lesa abakoseshe no kusokolola kwakwe, no kubapeela ifishibilo ne fipesha amano ifilangilila ubucine bwabo.

Ukusumina mu Bushiku bwa Kulekelesha, ilyo Allah akabuusha abantanshi na balekelesheko, apingule pali ifibumbwa fyakwe, no kwingisha abasumini mu Jannah na bakaani mu mulilo.

Ukusumina mu Mapingulo ya kwa Allah nokuti Allah alishiba fyonse ifyacitike kale ne fikesacitika ku ntanshi, na kabili ukuti Allah alishibile kale ifyo, na alifilemba, na alififwaile, na alilengele fyonse.

Kabili na ukumupepe Allah (Lesa) ukulingana na mafunde yakwe, ifili nga Swala, Zaka, Saumu, na Hajj nga muli na maka ya kuya. E lyo kabili, afwile ukusambilila idini lyakwe, ilikaba e ntulo ya nsansa shakwe muno calo no kupusuka kwakwe mu mpela (Akhera).

الفهرس

Nani Wabumbile icalo? Na ninani uwambumbile? Na pamulandunshi?.....2
Bushe nani uwalengele isonde? Ni nani uwandengele ine? Na ninshi pantu? 2
Shikulu Kapanga Umukalamba.....4
Uyu Shikulu Kabumba Uupeela ni Allah Uwamalumbo kabili Uwasumbulwa.....5
Imibele ya kwa Shikulu Kalenga. 6
Shikulu Uupepwa aliba ne mibele iyapwililika. 7
Mulandu nshi uyu Kabumba Mukalamba atubumbile? Kabili finshi afwaya kuli ifwe? 11
Mulandu nshi ukufula kwa Batumwa?.....14
Umuntu taaba Musumilo mpaka asumine mu N tume shonse. 15
Qur'an iyacindama ni nshi?.....17
Ubusilamu ni cinshi?.....18
UBusilamu e nshila ya nsansa. 21
Busuma nshi Umusilamu anonkelamo pano calo na kuli Akhira?.....22
Finshi alufya uushili Musilamu?.....24
Onse uufwaya ubupusukilo mu bumi bwakonkapo, afwile ukuba Musilamu, uunakila Allah kabili uulekonka Intume Yakwe, isaalifya no mutende wa kwa Allah fibe pali wene. . 25
Finshi ifikabilwa pa Musilamu?.....28

***

bem443v2.0 - 15/11/2026

رئاسة الشؤون الدينية بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and the Prophet's Mosque in languages